

บทที่ ๔

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์หลัก เพื่อจะศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของหอสมุดวิทยาลัยครูยะลาในการประกอบการสอนของคณาจารย์ เพื่อทราบการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของคณาจารย์วิทยาลัยครูยะลา โดยมุ่งเน้นในด้านความเพียงพอของทรัพยากรห้องสมุด ความทันสมัยของหนังสือและปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรห้องสมุด ตลอดจนศึกษาวิธีการที่จะให้หอสมุดเป็นศูนย์รวมทรัพยากรเพื่อการสอนที่แท้จริง ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการจัดหา ปรับปรุง และดำเนินการเกี่ยวกับทรัพยากรห้องสมุดของวิทยาลัยครูยะลาในโอกาสต่อไป เพื่อให้หอสมุดมีทรัพยากรสำหรับประกอบการสอนที่มีคุณภาพ ทันสมัย และสามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเต็มที่

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์ประจำวิทยาลัยครูยะลาทุกคนซึ่งอยู่ในสังกัด คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิชาศึกษาศาสตร์ ที่ทำการสอนในปีการศึกษา ๒๕๒๓ จำนวน ๑๑๓ คน ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่เคยใช้หอสมุด ๑๐๓ คน และผู้ที่ไม่เคยใช้หอสมุด ๑๐ คน

เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยคำถามที่เจาะจงให้ตอบ คำถามที่ให้เลือกตอบ และคำถามที่ให้ตอบโดยเสรี สำคัญของแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ข้อมูลที่เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม การใช้หอสมุด ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอและปริมาณการใช้ทรัพยากรห้องสมุด ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรห้องสมุด และความคิดเห็นที่จะดำเนินการให้หอสมุดวิทยาลัยครูยะลาเป็นศูนย์รวมทรัพยากรห้องสมุด

สรุปผลการวิจัย

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คณาจารย์วิทยาลัยครูยะลาส่วนใหญ่เป็นชาย จากจำนวนคณาจารย์ทั้งหมด ร้อยละ ๖๗.๒๖ มีอายุระหว่าง ๓๐-๓๙ ปี ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๕๓.๑๐ มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีคณาจารย์จำนวนสูงสุดร้อยละ ๖๔.๔๑ สอน ๖-๑๐ ชั่วโมง ต่อสัปดาห์

๒. การใช้หอสมุดวิทยาลัยครูยะลา

๒.๑ คณาจารย์วิทยาลัยครูยะลาส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๔๑.๑๕ เคยใช้หอสมุด และคณาจารย์ที่ใช้หอสมุด ร้อยละ ๗๑.๘๔ ใช้หนังสือส่วนตัวมากเป็นอันดับ ๑ คณาจารย์จำนวนรองลงมาคือ ร้อยละ ๒๑.๓๕ ใช้หอสมุด มากเป็นอันดับ ๑ คณาจารย์ที่ใช้หอสมุดส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๔.๙๐ ใช้หอสมุด ด้วยอัตราความถี่ไม่แน่นอนแล้วแต่สถานการณ์การสอน คณาจารย์ร้อยละ ๕๔.๓๖ ใช้หนังสือและวัสดุโดยเฉลี่ย ๑-๕ เล่ม ต่อสัปดาห์ ส่วนเวลาที่คณาจารย์ใช้หอสมุดนั้น คณาจารย์ร้อยละ ๘๔.๕๖ ใช้หอสมุดเมื่อมีชั่วโมงว่าง

สำหรับคณาจารย์ที่ไม่ใช้หอสมุด ซึ่งมีร้อยละ ๕๘.๘๕ ของคณาจารย์ทั้งหมด คณาจารย์กลุ่มนี้ส่วนใหญ่ใช้หนังสือส่วนตัว

๒.๒ วิธีค้นหาหนังสือและวัสดุห้องสมุด คณาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๘.๒๕ ค้นหาตามชั้นที่เก็บหนังสือ และร้อยละ ๕๗.๒๘ ค้นจากคู่มือช่วยค้น คณาจารย์ร้อยละ ๒๙.๑๒ สองกลุ่ม กลุ่มหนึ่ง ขอร้องให้บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่หอสมุดหาให้ และอีกกลุ่มหนึ่ง สอบถามเจ้าหน้าที่หอสมุด

๒.๓ บริการของหอสมุด คณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้บริการยืม คือ ร้อยละ ๘๓.๒๐ ใช้บริการยืมหนังสือออกนอกหอสมุด และร้อยละ ๕๔.๒๒ ใช้บริการยืมหนังสืออ่านในหอสมุด

๒.๔ ปัญหาในการใช้หอสมุด คณาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๐.๒๔ ประสบปัญหาไม่มีหนังสือและวัสดุที่ต้องการในหอสมุด

๓. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอและการใช้ทรัพยากรห้องสมุดวิทยาลัยครูยะลา

๓.๑ คำเจื่อนำนักปริมาณการใช้ทรัพยากรห้องสมุดในการประกอบการสอน

โดยแยกประเภทของทรัพยากร ดังนี้คือ

ก. หนังสือ วารสาร และเอกสาร ปรากฏว่า คณาจารย์ทั้ง ๓ คณะวิชา ใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อการสอนน้อย โดยใช้หนังสือภาษาไทยในระดับน้อย ใช้หนังสืออ้างอิงภาษาไทย หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ และหนังสือภาษาต่างประเทศในระดับน้อยที่สุด ส่วนกฤตภาคไม่ใช้เลย

ข. โสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ โดยเจื่อนแล้วคณาจารย์ส่วนใหญ่ไม่ใช้ โสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ของหอสมุด เพื่อประกอบการสอนเลย ยกเว้นฟิล์มสตริบ ซึ่งคณาจารย์ คณะวิชาวิทยาลัยสตรีใช้ แต่ใช้น้อยที่สุด และคณาจารย์คณะวิชาอื่น ๆ ไม่ใช้เลย

๓.๒ ความเพียงพอของทรัพยากรห้องสมุดในการใช้ประกอบการสอน

ก. หนังสือ วารสาร และเอกสาร จากความเห็นของคณาจารย์ที่ใช้ ทรัพยากรห้องสมุด ปรากฏว่า ทรัพยากรห้องสมุดที่คณาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีเพียงพอ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ภาษาไทย และวารสารภาษาไทย โดยคณาจารย์ร้อยละ ๘๒.๑๔ มีความเห็นว่ามีหนังสือพิมพ์ภาษาไทยเพียงพอ และร้อยละ ๖๔.๐๔ เห็นว่าวารสารภาษาไทยเพียงพอ ทรัพยากรห้องสมุดที่คณาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีไม่เพียงพอ

ได้แก่ วารสารภาษาต่างประเทศ หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ กฤตภาคและจุลสาร โดยคณาจารย์ร้อยละ ๘๗.๑๗ มีความเห็นว่ามีวารสารภาษาต่างประเทศ มีไม่เพียงพอ ร้อยละ ๘๑.๗๑ มีความเห็นว่ามีหนังสือภาษาต่างประเทศ มีไม่เพียงพอ คณาจารย์ร้อยละ ๖๔.๖๒ มีความเห็นว่ามี กฤตภาค มีไม่เพียงพอ และคณาจารย์ร้อยละ ๖๒.๘๔ มีความเห็นว่ามีจุลสาร มีไม่เพียงพอ

ข. โสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ คณาจารย์ที่ให้ความเห็นเรื่องความเพียงพอ ของโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ มีความเห็นว่ามีไม่เพียงพอทุกชนิด ยังมีไม่เพียงพอแก่ การใช้ประกอบการสอน โดยคณาจารย์ร้อยละ ๑๐๐.๐๐ มีความเห็นว่ามีโลก เครื่องฉาย สไลด์ และเครื่องฉายฟิล์มสตริบ มีไม่เพียงพอ คณาจารย์จำนวนรอง ๆ ลง มา ร้อยละ

๔๗.๒๒ และ ๔๕.๒๓ มีความเห็นว่า หอสมุดมีแผนเสียงและสไลด์ไม่เพียงพอ

คณาจารย์ คิดเป็น ร้อยละ ๔๗.๕๐ และ ๔๖.๖๖ มีความเห็นว่า รูปภาพและฟิล์มสตริป มีไม่เพียงพอ

ค. หนังสือ คณาจารย์ส่วนใหญ่ที่ใช้หนังสือของหอสมุด มีความเห็นว่า หอสมุด มีหนังสือไม่เพียงพอและไม่ทันสมัยสำหรับใช้ประกอบการสอนทั้ง ๑๐ หมวด (ตามระบบ ทศนิยมดิวอี้) หมวดที่คณาจารย์จำนวนมากที่สุดเห็นว่าไม่เพียงพอ ได้แก่ หมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์ โดยคณาจารย์เกือบทั้งหมดของผู้ใช้หนังสือหมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คือ ร้อยละ ๔๕.๔๑ มีความเห็นว่า หนังสือหมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์มีไม่เพียงพอ ร้อยละ ๔๗.๗๕ มีความเห็นว่าไม่ทันสมัย คณาจารย์ผู้ใช้หนังสือหมวดศิลปกรรมและบันเทิง ร้อยละ ๔๖.๕๔ มีความเห็นว่า หนังสือหมวดศิลปกรรมและบันเทิง มีไม่เพียงพอ ร้อยละ ๔๐.๗๖ มีความเห็นว่า ไม่ทันสมัย คณาจารย์ผู้ใช้หนังสือหมวดวิทยาศาสตร์ ร้อยละ ๔๓.๖๓ มีความเห็นว่า หนังสือหมวดวิทยาศาสตร์ มีไม่เพียงพอ ร้อยละ ๔๐.๐๐ มีความเห็นว่า ไม่ทันสมัย สำหรับหนังสือหมวดอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมานี้ คณาจารย์จำนวนเกินครึ่งของจำนวนคณาจารย์ที่ใช้หนังสือแต่ละหมวด มีความเห็นว่า หนังสือแต่ละหมวดมีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย

๔. ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรห้องสมุดของหอสมุดวิทยาลัยครูยะลา

คณาจารย์ที่ใช้หอสมุด ประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรห้องสมุดประเภทต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน โดยปัญหาหลัก คือ ความไม่ทันสมัย ไม่ตรงกับความต้องการ มีปริมาณไม่เพียงพอ และไม่ทราบว่าทรัพยากรห้องสมุดบางประเภทไว้ให้บริการ ซึ่งจะแยกกล่าวดังต่อไปนี้

๔.๑ ปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ ปรากฏว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๔.๒๕ ประสบปัญหาเนื่องจากเนื้อหาของหนังสือไม่ตรงกับความต้องการ และร้อยละ ๒๐.๓๘ ประสบปัญหาไม่มีหนังสือเล่มที่ระบุไว้ในบัตรรายการ

๔.๒ ปัญหาเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง คณาจารย์จำนวนสูงสุด คือ ร้อยละ ๕๑.๕๕ ประสบปัญหาหนังสืออ้างอิงเก่า ข้อมูลล้าสมัย รองลงมา ร้อยละ ๔๔.๕๔ ประสบปัญหาหนังสืออ้างอิงมีน้อย

๔.๓ ปัญหาเกี่ยวกับวารสาร คณาจารย์จำนวนสูงสุดคิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖๓
 ประสบปัญหาวารสารมีน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้ รองลงมาร้อยละ ๔๑.๗๔
 ประสบปัญหาวารสารชื่อที่ต้องการไม่มีในหอสมุด

๔.๔ ปัญหาเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ ปรากฏว่า คณาจารย์เพียงส่วนน้อยประสบ
 ปัญหาเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ คือ ร้อยละ ๒๗.๑๘ ประสบปัญหาหนังสือพิมพ์มีน้อยรายชื่อ รอง
 ลงมาร้อยละ ๒๐.๓๘ ประสบปัญหา ไม่มีหนังสือพิมพ์ชื่อที่ต้องการ

๔.๕ ปัญหาเกี่ยวกับจุลสาร กฤตภาค โสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ คณาจารย์
 ส่วนใหญ่ประสบปัญหาเดียวกัน คือ ไม่ทราบว่ามีวัสดุเหล่านี้ไว้ให้บริการในหอสมุด จึงไม่ได้
 ใช้ ส่วนคณาจารย์ที่ใช้ พบว่า จุลสารและกฤตภาคไม่มีคู่มือช่วยค้นข้อมูล คณาจารย์ที่ใช้
 โสตทัศนวัสดุ ประสบปัญหาการจัดเก็บยากแก่การค้นหา และคณาจารย์ที่ใช้โสตทัศนอุปกรณ์
 ประสบปัญหา โสตทัศนอุปกรณ์อยู่ในสภาพชำรุด

๕. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงทรัพยากรห้องสมุดของหอสมุดวิทยาลัยครุยะลา

คณาจารย์ส่วนใหญ่ที่ใช้หอสมุด ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงทรัพยากร
 ห้องสมุดในด้านความเพียงพอและความทันสมัยของทรัพยากรฯ ประเภทต่าง ๆ และการ
 ประชาสัมพันธ์ ซึ่งแยกกล่าวได้ดังนี้คือ

๕.๑ หนังสือ คณาจารย์ได้เสนอแนะให้จัดหาตำราเรียนที่ทันสมัย หนังสือที่
 เน้นวิชาการและสัมพันธ์กับหลักสูตร ให้เพียงพอตามความต้องการในการเรียนการสอนของ
 ภาควิชาต่าง ๆ ในวิทยาลัย และเพื่อความสะดวกแก่การค้นหา ห้องสมุดควรเขียนชื่อ
 หนังสือไว้ที่สัน และจัดทำปกสีต่าง ๆ ตามหมวดวิชาด้วย

๕.๒ วารสาร คณาจารย์ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรรับวารสารวิชาการโดย
 เฉพาะอย่างยิ่งวารสารทางสาขาวิทยาศาสตร์ และวารสารภาษาต่างประเทศ

๕.๓ โสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ ควรจัดหาโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ทุกประเภท
 ไว้ให้บริการอย่างเพียงพอ และควรให้บริการแก่นักศึกษาเพื่อใช้ประกอบการเรียนด้วย

๕.๔ การประชาสัมพันธ์ คณาจารย์เสนอแนะให้เน้นการประชาสัมพันธ์ทรัพยากร
 ห้องสมุด เฉพาะอย่างยิ่งหนังสือใหม่

๖. ความคิดเห็นและวิธีการที่จะดำเนินการให้หอสมุดวิทยาลัยอยุธยาเป็นศูนย์รวม

ทรัพยากรห้องสมุด

๖.๑ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ

คณาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๓ คณะวิชา ได้ให้ความเห็นในการที่จะดำเนินการให้หอสมุด เป็นศูนย์รวมทรัพยากรห้องสมุด ซึ่งแยกความเห็นได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่เห็นด้วย กับกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย

๖.๑.๑ กลุ่มที่เห็นด้วย คณาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๘.๔๘ ของจำนวนคณาจารย์ที่ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยกับการที่จะดำเนินการให้หอสมุดวิทยาลัยอยุธยาเป็นศูนย์รวมทรัพยากรห้องสมุด เพื่อจะทำให้สะดวกในการค้นหาหนังสือและวัสดุหลายสาขาวิชา ในคราวเดียวกัน รองลงมาร้อยละ ๗๔.๐๐ เห็นด้วยเพราะ เป็นการประหยัดงบประมาณ ไม่ต้องซื้อหนังสือและวัสดุซ้ำซ้อน

๖.๑.๒ กลุ่มที่ไม่เห็นด้วย คณาจารย์ส่วนน้อยเพียงร้อยละ ๑๑.๕๑ ไม่เห็นด้วยกับความคิดนี้ โดยมีเหตุผลที่สำคัญ ๒ ประการ คือ การดำเนินการให้หอสมุด เป็นศูนย์รวมทรัพยากรห้องสมุด จะทำให้หอสมุดมีหนังสือและวัสดุเฉพาะสาขาไม่เพียงพอ และจะทำให้หอสมุดให้บริการไม่ทั่วถึง

๖.๒ วิธีที่จะดำเนินการ

วิธีที่จะดำเนินการให้หอสมุด เป็นศูนย์รวมทรัพยากรห้องสมุด คณาจารย์กว่าครึ่งได้เสนอวิธีการตามลำดับน้ำหนักความเห็นดังนี้ คือ

๖.๒.๑ ให้หอสมุด จัดหาหนังสือและวัสดุเพื่อประกอบการสอนทุกสาขาวิชา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้

๖.๒.๒ ให้หอสมุด จัดหาหนังสือและวัสดุตามความต้องการของคณะวิชา และภาครวิชาต่าง ๆ

๖.๒.๓ ให้หอสมุด ได้รับงบประมาณซื้อหนังสือและวัสดุเพิ่มเติม

๖.๒.๔ จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการให้หอสมุด เป็นศูนย์รวม

ทรัพยากรห้องสมุด

๒.๒.๕ ให้หอสมุด ได้รับงบประมาณเต็มที่

๒.๒.๖ ให้ยุบห้องสมุดอื่น ๆ ในวิทยาลัย แล้วนำหนังสือไปรวมที่หอสมุด และจำแนกให้สอดคล้องกับการสอน

อภิปรายผล

ตามข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏผลสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ คณาจารย์ใช้ทรัพยากรห้องสมุด เพื่อประกอบการสอนน้อย และทรัพยากรห้องสมุดไม่สามารถสนองความต้องการของคณาจารย์ได้ทุกสาขาวิชา นอกจากนี้ยังได้ทราบความคิดเห็นในด้านการดำเนินการให้หอสมุด เป็นศูนย์รวมทรัพยากรห้องสมุดด้วย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. คณาจารย์วิทยาลัยครุยะลาใช้ทรัพยากรห้องสมุดของหอสมุด ประกอบการสอนน้อย
ปรากฏว่า คณาจารย์ที่ใช้หอสมุด เป็นแหล่งค้นคว้ามากเป็นอันดับ ๑ มีจำนวนน้อย และคณาจารย์ส่วนใหญ่ที่ใช้หอสมุด ก็ใช้อย่างไม่สม่ำเสมอ โดยมีผู้ใช้เป็นประจำทุกวันที่หอสมุด เปิดทำการเพียงร้อยละ ๑.๔๔ การที่คณาจารย์ใช้หอสมุดน้อย อาจมีสาเหตุต่าง ๆ ซึ่งสรุปได้จากคำตอบในแบบสอบถาม ดังนี้

๑.๑ คณาจารย์ส่วนใหญ่มีหนังสือส่วนตัวสำหรับใช้ประกอบการสอนอย่างเพียงพอ จึงไม่มีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรห้องสมุด นอกจากนี้ในกรณีที่แหล่งสะสมหนังสือส่วนตัวไม่มีหนังสือเล่มที่ต้องการ หรือมีความต้องการหนังสือเรื่องเดียวหลายเล่ม เพื่อให้นักศึกษาใช้ประกอบการเรียน

๑.๒ คณาจารย์บางส่วนใช้ห้องอ่านหนังสือของคณะวิชาและภาควิชา ซึ่งมีทรัพยากรห้องสมุดตรงตามสาขาวิชา สำหรับใช้ประกอบการสอนอย่างเพียงพอ ทั้งนี้เนื่องจากในช่วง ๔-๕ ปี ก่อนปีการศึกษา ๒๕๒๓ ทางวิทยาลัยอนุญาตให้ภาควิชาต่าง ๆ จัดซื้อวัสดุเพื่อประกอบการสอนของแต่ละภาควิชาเอง โดยจัดสรรงบประมาณให้ ผ่านคณะวิชา ทั้งนี้หอสมุดไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ภาควิชาต่าง ๆ และคณะวิชาบางคณะจึงพยายามจัดหาและสะสมทรัพยากรเพื่อการสอนในสาขาวิชานั้น ๆ ขึ้น จึงเกิดมีห้องอ่านหนังสือของคณะวิชาบางคณะ และห้องอ่านหนังสือของภาควิชาขึ้นเกือบทุกภาควิชา ซึ่งแหล่งต่าง ๆ ดังกล่าว

มีทรัพยากรสำหรับใช้ประกอบการสอนมากน้อยต่างกัน แล้วแต่งงบประมาณที่ได้รับและระยะเวลาที่ดำเนินการมา อย่างไรก็ตามแหล่งทรัพยากรห้องสมุดดังกล่าวก็สามารถให้บริการด้านทรัพยากรเพื่อการสอนเฉพาะสาขาวิชาได้ตรงตามความต้องการ คณะจารย์จึงนิยมใช้จึงเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้คณะจารย์ใช้หอสมุดน้อย

๑.๓ คณะจารย์ประสบปัญหาในการใช้หอสมุด พบว่า มีปัญหาหลายด้าน นับตั้งแต่เรื่องปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรห้องสมุด ไปจนถึงความไม่สะดวกในการค้นหาหนังสือและวัสดุการอ่านในหอสมุด สาเหตุของปัญหาเหล่านี้ นอกจากจะเกิดจากความขาดแคลนงบประมาณแล้ว ยังเป็นผลจากการขาดการประชาสัมพันธ์ของหอสมุด ซึ่งทำให้ทรัพยากรห้องสมุดบางประเภทไม่ได้รับการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

๑.๔ หอสมุด ไม่สามารถจัดทรัพยากรฯ ให้มีความสมบูรณ์ทางด้านต่าง ๆ คือ ด้านเนื้อหา ปรากฏว่า เนื้อหาของหนังสือไม่ตรงกับความต้องการ ด้านความทันสมัย พบว่าหนังสือและหนังสืออ้างอิงเก่า ข้อมูลล้าสมัย และด้านความเพียงพอ ผลปรากฏว่า หนังสือและวารสารมีน้อย หนังสือพิมพ์มีน้อยรายชื่อ

ปัญหาทั้งหลายที่เกิดขึ้นแก่ทรัพยากรห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ดังกล่าว มีสาเหตุสืบเนื่องมาจาก หอสมุด ได้รับงบประมาณไม่เพียงพอเป็นประการสำคัญ

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับ จุลสาร กฤตภาค โสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์นั้น คณะจารย์ส่วนใหญ่ประสบปัญหาตรงกัน คือ ไม่ทราบว่าวัสดุเหล่านั้นให้บริการในหอสมุด ฉะนั้นทรัพยากรห้องสมุดประเภท จุลสาร จึงมีการใช้น้อยที่สุด สำหรับกฤตภาค โสตทัศนวัสดุ และอุปกรณ์แทบไม่ได้ใช้เลย กล่าวได้ว่า ปัญหาของทรัพยากรห้องสมุดประเภทดังกล่าวอาจเนื่องมาจากไม่ตรงกับความต้องการประการหนึ่ง และการขาดการประชาสัมพันธ์อีกประการหนึ่ง ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะของคณะจารย์ที่เสนอแนะให้หอสมุดประชาสัมพันธ์ทรัพยากรห้องสมุด และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากผลงานวิจัยของ ไวรา คสิเม็นตินา โอฆัลดี ซึ่งเสนอว่า ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ทรัพยากรห้องสมุดให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพิ่มขึ้น

๒. ทรัพยากรห้องสมุดที่หอสมุดมอญ ยังไม่สามารถสนองความต้องการของคณาจารย์
ด้านการสอนได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้จากการวิจัยพบว่า มีปัญหา ๒ ประการ คือ

๒.๑ ความไม่เพียงพอของทรัพยากร คณาจารย์ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ทรัพยากรฯ เกือบทุกประเภท มีไม่เพียงพอ สำหรับใช้ประกอบการสอน ดังจะเห็นได้ว่า คณาจารย์จำนวนเกินครึ่งของคณาจารย์ที่ใช้หนังสือ วารสาร และเอกสาร มีความเห็นว่า วารสารภาษาต่างประเทศ หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ กฤตภาค และจุลสาร มีไม่เพียงพอ สำหรับไลศทัศน์วัสดุและอุปกรณ์นั้น คณาจารย์เกือบทั้งหมดมีความเห็นว่า มีไม่เพียงพอ ซึ่งตรงกับผลงานวิจัยของ ธิณา สวัสดิ์สรรพ์ ซึ่งปรากฏว่าทรัพยากรห้องสมุดที่ไม่เพียงพอแก่การใช้ประกอบการสอน คือ ไลศทัศน์วัสดุและอุปกรณ์^๑ การที่ผลการวิจัยตรงกันเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

ก. ห้องสมุดระดับอุดมศึกษาให้ความสำคัญต่อไลศทัศน์วัสดุและอุปกรณ์น้อย ทั้ง ๆ ที่วัสดุประเภทนี้มีประโยชน์ต่อการสอนมาก ดังที่มาตรฐานห้องสมุดระดับอุดมศึกษาที่ได้จัดขึ้นเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัย ข้อความตอนหนึ่งกล่าวถึงวัสดุไม่ตีพิมพ์ ระบุไว้ว่า "ห้องสมุดจะต้องรวบรวมและจัดเก็บไลศทัศน์วัสดุทุกรูปแบบให้มีปริมาณเพียงพอเพื่อประกอบการศึกษา"^๒ ฉะนั้นควรจัดหาวัสดุประเภทนี้มาให้เพียงพอ และควรมีการแนะนำการใช้อุปกรณ์ด้วย

ข. ไลศทัศน์วัสดุและอุปกรณ์ราคาแพง โดยเฉพาะไลศทัศน์อุปกรณ์ราคาสูงมาก งบประมาณมีไม่เพียงพอสำหรับจัดซื้อ

^๑ ธิณา สวัสดิ์สรรพ์, "การสำรวจการใช้ทรัพยากรห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อประกอบการสอนของคณาจารย์," หน้า จ.

^๒ ทบวงมหาวิทยาลัย, "เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ ๓/๒๕๒๔ ณ ห้องประชุม ๖๐๔ ทบวงมหาวิทยาลัย ๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๔," หน้า ๕.

การที่ทรัพยากรห้องสมุดไม่เพียงพอ เนื่องจากการจัดหาไม่ได้สัดส่วน สมดุลกับความต้องการของผู้ใช้ในแต่ละสาขาวิชา ซึ่งการจัดหาหนังสือและวัสดุเพิ่มเติม ต้องคำนึงถึงหนังสือและวัสดุที่จำเป็นในการเรียนการสอนก่อน หนังสือสาขาที่มีน้อยต้องเพิ่มจำนวน สำหรับหนังสือที่ชำรุดเสียหายมาก ต้องจัดหามาทดแทน ตามหลักเกณฑ์ของการจัดหา ทรัพยากรห้องสมุด^๑

๒.๒ ความไม่ทันสมัยของหนังสือ หนังสือเป็นทรัพยากรห้องสมุดที่ได้รับความนิยมมากที่สุด และมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง ในสมัยที่วิทยากรก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ห้องสมุดจำเป็นต้องจัดหาหนังสือที่ให้ข้อมูลทันต่อเหตุการณ์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามที่มาตรฐานห้องสมุดระดับอุดมศึกษาที่ได้ร่างขึ้นเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัย ได้ระบุไว้ว่า "ห้องสมุดจะต้องมีหนังสืออ้างอิง บรรณานุกรมที่ทันสมัยอย่างเพียงพอทุกสาขาวิชาทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ"^๒ แต่จากการศึกษาความเห็นของคณาจารย์ในเรื่องนี้ (ในบทที่ ๔ ตารางที่ ๒๐)^๓ พบว่า คณาจารย์ตั้งแต่ร้อยละ ๖๔.๔๑ - ๘๗.๗๕ ของคณาจารย์ที่ใช้หนังสือแต่ละหมวดมีความเห็นว่า หนังสือทั้ง ๑๐ หมวด ไม่ทันสมัยพอสำหรับใช้ประกอบการสอน ทั้งนี้นอกจากขาดงบประมาณในการจัดซื้อแล้ว อาจเนื่องมาจากหอสมุดไม่ได้ทำการสำรวจหนังสือเพื่อจำหน่ายหนังสือเก่าออกจากชั้นบ่อนัก ส่วนมากทำการสำรวจหนังสือประจำปี เพื่อต้องการตรวจสอบจำนวนหนังสือที่ค้างส่งและจำนวนหนังสือที่สูญหายเท่านั้น เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้หอสมุดขาดหนังสือที่ทันสมัย ก็คือ อุปสรรคในด้านการคมนาคม เนื่องจากหอสมุดวิทยาลัยครูยะลาอยู่ในภูมิภาคที่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางและตลาดการค้าหนังสือ การติดต่อสั่งซื้อ จึงต้องใช้เวลานาน ทำให้หอสมุดได้รับหนังสือล่าช้าไม่ทันกับความต้องการใช้ประกอบการสอนของคณาจารย์ และบางครั้งหนังสือที่หอสมุดสั่งซื้อก็อาจจำหน่ายหมดไปแล้ว

๓. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่จะดำเนินการให้หอสมุดเป็นศูนย์รวมทรัพยากรห้องสมุด
คณาจารย์ส่วนใหญ่เห็นชอบด้วยกับความคิดเห็นนี้ มีคณาจารย์เพียงร้อยละ ๑๑.๕๑ ที่ไม่เห็นด้วย

^๑ ฐรายละเอียดยุคในบทที่ ๒ หน้า ๑๔-๒๐.

^๒ ทบวงมหาวิทยาลัย, "เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา . . ." หน้า ๔.

^๓ ฐรายละเอียดยุคในหน้า ๘๐.

และในจำนวนความเห็นที่ไม่เห็นด้วยนั้น เป็นความเห็นของคณาจารย์คณะวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นส่วนใหญ่ ที่เห็นเช่นนี้เนื่องจากลักษณะวิชาในสาขาวิทยาศาสตร์ต้องการหนังสือและวัสดุ เฉพาะสาขาวิชาจำนวนมากและทันสมัย แต่หอสมุดมีหนังสือทางสาขาวิทยาศาสตร์จำนวนน้อย เพียง ๙, ๔๒๗ เล่ม และไม่ทันสมัย ในขณะที่หนังสือทางสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีถึง ๓๖, ๑๘๕ เล่ม^๑ (สำรวจเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๔) คณาจารย์คณะวิชา วิทยาศาสตร์จึงไม่เห็นประโยชน์ที่จะได้รับ จากการที่หอสมุดเป็นศูนย์รวมทรัพยากร มากนัก

สำหรับวิธีการที่จะดำเนินการให้หอสมุด เป็นศูนย์รวมทรัพยากรห้องสมุดนั้น คณาจารย์ส่วนใหญ่มุ่งเน้นด้านทรัพยากรห้องสมุด คือ ให้มีปริมาณเพียงพอสำหรับใช้ประกอบการ สอนทุกภาควิชา จะเห็นได้จากข้อมูลในบทที่ ๔ ตารางที่ ๓๒^๒ ซึ่งพบว่า คณาจารย์ ร้อยละ ๘๑.๐๐ เสนอให้หอสมุด จัดหาหนังสือและวัสดุเพื่อประกอบการสอนทุกสาขาวิชาให้ สมดุลย์กับความต้องการของผู้ใช้ และคณาจารย์ร้อยละ ๘๐.๐๐ เสนอวิธีการให้หอสมุดจัดหา หนังสือและวัสดุตามความต้องการของคณะและภาควิชาต่าง ๆ กล่าวได้ว่า คณาจารย์มีความ ประสงค์ที่จะให้มีความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากร เป็นประการสำคัญ เพื่อจะใช้ประโยชน์ใน การประกอบการสอนได้ทุกภาควิชา ทั้งนี้เนื่องจากทางวิทยาลัยได้เปิดวิชาเอกสาขาต่าง ๆ ทั้ง ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง และระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ คณาจารย์ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องซื้อหนังสือตำราต่าง ๆ หลอหลายสาขาวิชาในการประกอบการสอน กล่าวคือ คณาจารย์ใช้เพื่อค้นคว้าประกอบคำบรรยาย และในขณะที่เด็กลงก็ใช้ ประกอบการเรียน นับได้ว่าทรัพยากรห้องสมุดมีความสำคัญทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียน คณาจารย์ จึงได้เสนอแนะวิธีการที่จะให้หอสมุด เป็นศูนย์รวมทรัพยากรห้องสมุดโดยตรง

ผลการวิจัยทำให้ทราบปัญหาที่เป็นสาเหตุให้คณาจารย์ใช้ทรัพยากรห้องสมุดน้อย และทราบสาเหตุที่ทำให้ทรัพยากรห้องสมุดไม่สามารถสนองความต้องการของคณาจารย์ ผู้วิจัย จึงให้ข้อเสนอแนะด้านต่าง ๆ ซึ่งถ้านำไปปฏิบัติจะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวให้หมดไป และ จะมีผลให้คณาจารย์ใช้ทรัพยากรห้องสมุดมากขึ้น

^๑ แผนกหอสมุด, วิทยาลัยครูยะลา, "จำนวนหนังสือและวัสดุของหอสมุดในปี พ.ศ. ๒๕๒๔," (พิมพ์คิด)

^๒ ดูรายละเอียดในหน้า ๘๔.

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหอสมุดวิทยาลัยครูยะลาพบว่า มีปัญหาหลายด้านซึ่งควรได้รับการแก้ไข ปัญหาเหล่านั้นได้แก่

๑. การจัดหาทรัพยากรห้องสมุด ปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการจัดหา คือ เงิน

๑.๑ งบประมาณ ตามระเบียบการชำระเงินค่าบำรุงการศึกษา ของสภา

การฝึกหัดครูไม่ระบุให้วิทยาลัยเก็บค่าบำรุงห้องสมุดจากนักศึกษา โดยถือว่าได้เก็บรวมอยู่

ในค่าบำรุงการศึกษาทั้งหมดแล้ว ฉะนั้นหอสมุดจึงไม่ได้รับเงินค่าบำรุงห้องสมุดแยกโดยเฉพาะ ได้รับเพียงแต่เงินงบประมาณที่วิทยาลัยจัดสรรให้โดยผ่านสายงาน ตามความเห็นชอบของผู้บริหารแล้วแต่ผู้บริหารจะเห็นความสำคัญ เท่าที่ผ่านมาปรากฏว่า หอสมุดได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ กล่าวคือ ได้รับงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือและวัสดุปีละไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท ฉะนั้น ผู้บริหารของวิทยาลัยควรตระหนักถึงความสำคัญของหอสมุด และกำหนดการจัดสรรงบประมาณของหอสมุดให้มีความสัมพันธ์กับงบประมาณเพื่อการศึกษา และงบประมาณทั้งหมดของวิทยาลัย ตามมาตรฐานห้องสมุดซึ่งกำหนดงบประมาณขั้นต่ำสุดที่ห้องสมุดควรได้รับ คือ ร้อยละ ๑๐ ของงบประมาณเพื่อการศึกษา^๑ นอกจากนี้ ก็ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับจำนวนนักศึกษาและคณาจารย์ด้วย กล่าวคือ หอสมุดวิทยาลัยครูควรได้รับงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ วัสดุพิมพ์วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในอัตราปีละ ๑๐๐ บาท ต่อนักศึกษา ๑ คน และ ๕๐๐ บาท ต่ออาจารย์ ๑ คน^๒ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงด้วยอีกประการหนึ่งก็คือ จำนวนวิชาที่เปิดสอน ถ้าเพิ่มวิชาที่เปิดสอนหอสมุดก็ควรได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาที่ให้ให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง วิชาที่สอนโดยใช้วิธีสัมมนา เขียนรายงานประกอบการเรียน

^๑สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, "มาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย ๒๕๑๔"

(กรุงเทพมหานคร: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔) (ัดสำเนา.)

^๒หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมการฝึกหัดครู, "สรุปผลการสัมมนาอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ของสถานฝึกหัดครูทั่วประเทศ ณ วิทยาลัยครูยะลา ระหว่างวันที่ ๒-๕ ธันวาคม ๒๕๑๖," ไม่ปรากฏเลขหน้า.

เป็นต้น วิชาลักษณะนี้ต้องใช้หนังสือมากกว่าวิชาที่เรียนจากเฉพาะตำราและแบบเรียนเท่านั้น จึงควรได้รับการพิจารณาด้ำนงบประมาณเป็นพิเศษ เพราะต้องจัดหาวัสดุที่มีเนื้อหาหลายสาขาวิชา และครอบคลุมความรู้อย่างกว้างขวาง ตามหลักเกณฑ์การจัดหาทรัพยากรห้องสมุด ดังได้กล่าวแล้วในบทที่ ๒

๑.๒ หลักเกณฑ์ในการเลือกทรัพยากรห้องสมุด นอกจากจะจัดทำให้สอดคล้องกับหลักสูตร จัดตามความต้องการของผู้ใช้ และให้สมดุลย์กับความต้องการแล้ว ควรจัดหาทรัพยากรฯ บางประเภท เช่น โสตทัศนอุปกรณ์ควรเลือกแบบที่เป็นที่นิยม ใช้กันทั่วไป เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาในด้านการหาอะไหล่ในการซ่อมบำรุงเมื่อชำรุด จากผลการสำรวจพบว่า โสตทัศนอุปกรณ์บางชิ้นอยู่ในสภาพชำรุด ผู้ใช้จึงไม่สามารถใช้ได้ และจากการสอบถามหัวหน้าแผนกหอสมุด ปรากฏว่า โสตทัศนอุปกรณ์เหล่านั้นเป็นเครื่องรุ่นเก่า ไม่สามารถจะหาอะไหล่เปลี่ยนได้ ทั้ง ๆ ที่ใช้งบประมาณสำหรับซ่อมบำรุงมาแล้ว

๑.๓ แหล่งที่บรรณารักษ์จะสามารถขอรับบริจาคสิ่งพิมพ์ แหล่งดังกล่าวนี้ได้แก่

๑.๓.๑ หน่วยงานราชการ กระทรวง กรม กอง สถาบันการศึกษาต่าง ๆ

๑.๓.๒ สำนักข่าวสาร สถานทูต สถานกงสุลของประเทศต่าง ๆ ที่

ตั้งอยู่ในประเทศไทย

๑.๓.๓ องค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การยูเนสโก เอฟ.เอ.โอ

สหประชาชาติ

๑.๓.๔ ธนาคารต่าง ๆ โดยติดต่อผ่านประชาสัมพันธ์ สำนักงานใหญ่ของ

ธนาคาร

๑.๓.๕ สมาคม ชมรม องค์การต่าง ๆ เช่น สมาคมโรคเบาหวาน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ชมรมผู้บริโภค

๑.๓.๖ มูลนิธิต่าง ๆ เช่น มูลนิธิเอเชีย

๑.๓.๗ เอกชนหรือบริษัทบางแห่ง เช่น บริษัทเชลล์แห่งประเทศไทย

แหล่งบริจาคสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทั้ง ๗ ประเภทดังกล่าว ส่วนใหญ่ จะบริจาคเฉพาะสิ่งพิมพ์ที่หน่วยงานของตนจัดทำขึ้น ซึ่งเป็นเอกสารอันเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้อง ในขอบข่ายงานของหน่วยงานนั้นเท่านั้น^๑

๑.๔ แหล่งสนับสนุนทางด้านการเงินจากภายนอก เพื่อจัดซื้อหนังสือเพิ่มเติม หอสมุดอาจติดต่อขอรับทุนจากหน่วยงานต่างประเทศ องค์การระหว่างชาติ หรือมูลนิธิต่าง ๆ ดังกล่าวในข้อ ๑.๓ โดยขอเป็นมูลค่าของหนังสือ หอสมุดแจ้งรายชื่อหนังสือที่ต้องการไปยังหน่วยงานที่มีความประสงค์จะให้ทุน ภายในวงเงินที่หน่วยงานนั้น ๆ ให้การดำเนินการ ลักษณะนี้ จะได้หนังสือและวัสดุที่ตรงตามความต้องการของหอสมุดมากกว่าที่จะขอรับบริจาค โดยที่ให้หน่วยงานนั้น ๆ ส่งหนังสือและวัสดุมาให้หอสมุดเอง ซึ่งส่วนมากมักไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เปิดสอน และไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ทำให้ทรัพยากร เหล่านี้ไม่เป็น ประโยชน์เท่าที่ควร การจัดหาทรัพยากรห้องสมุดโดยการขอรับเงินทุนสนับสนุนจากภายนอก เป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรและปัญหาทรัพยากร ไม่ทันสมัย อันเนื่องมาจาก ด้รับงบประมาณไม่เพียงพอ

๑.๕ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างคณาจารย์และห้องสมุดในด้านการจัดหา เพื่อให้ได้หนังสือและวัสดุห้องสมุดตรงตามความต้องการของคณาจารย์ ควรหาทางให้ คณาจารย์มีส่วนร่วมในการจัดหาให้มากที่สุด หอสมุดควรอำนวยความสะดวกให้แก่คณาจารย์ ในการเลือกรายชื่อหนังสือ โดยส่งรายชื่อหนังสือให้ และถ้าสามารถจัดหารายชื่อหนังสือ พร้อมทั้งสาระสังเขป หรือบทวิจารณ์หนังสือ ก็จะเป็นประโยชน์แก่การตัดสินใจเลือกยิ่งขึ้น

๒. การประสานงานในการให้บริการของหอสมุด ควรมีการประสานงานระหว่าง หอสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษาของวิทยาลัย เพื่อไม่ให้ทำงานซ้ำซ้อน จากการศึกษาพบว่า ทรัพยากรห้องสมุดของหอสมุด ที่คณาจารย์แทบจะไม่ได้ใช้ประกอบการสอนเลย คือ โสตทัศน วัสดุและอุปกรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากวิทยาลัย มีแผนกโสตทัศนศึกษาให้บริการวัสดุประเภทนี้ ซึ่ง ซ้ำซ้อนกับลักษณะการให้บริการของหอสมุด ดังนั้นทั้ง ๒ หน่วยงานนี้ ควรประสานงานกัน

^๑ ชูติมา สัจจามันท์, การเลือกและการจัดหารวัสดุห้องสมุด, หน้า ๑๓๗.

และแบ่งหน้าที่กันทำ โดยให้แผนกโสตทัศนวัสดุเป็นฝ่ายดำเนินการผลิต เช่น ผลิตสไลด์ จัดทำแผ่นโปร่งใส และบันทึกเทป เป็นต้น ผลิตตามความประสงค์ของภาควิชาที่จะใช้ประกอบการสอนวิชาต่าง ๆ และให้บริการโสตทัศนอุปกรณ์พร้อมทั้งจัดเจ้าหน้าที่โสตทัศนอุปกรณ์ เพื่ออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ ส่วนหอสมุดเป็นฝ่ายให้บริการโสตทัศนวัสดุ จึงควรรนำโสตทัศนวัสดุจากแผนกโสตฯ. มาให้บริการร่วมกับโสตทัศนวัสดุของหอสมุด จะทำให้มีโสตทัศนวัสดุสำหรับให้บริการมากขึ้น หรือในขั้นต่อไปอาจจะรวมกัน เป็นศูนย์บริการทางการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ ดังที่ พันทิพา มีแต่ม ได้เสนอไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง ความสัมพันธ์ในการดำเนินงานระหว่างห้องสมุด และแผนกโสตทัศนศึกษาในวิทยาลัยครูก็ได้ นอกจากนี้หอสมุด ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ทรัพยากรห้องสมุด เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า เหตุที่โสตทัศนวัสดุแทบจะไม่มีใครใช้เลย เพราะคณาจารย์ไม่ทราบว่าวัสดุเหล่านี้ให้บริการในห้องสมุด การรวมทรัพยากรและร่วมมือกันให้บริการ พร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์เช่นนี้ จะยังผลให้มีการใช้ประโยชน์จากโสตทัศนวัสดุเพิ่มขึ้น เป็นการคุ้มค่าแก่การลงทุน

๓. การพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด เนื่องจากหนังสือมีเนื้อหาและข้อมูลไม่ทันสมัยสำหรับใช้ประกอบการสอน จากมาตรฐานห้องสมุดระดับอุดมศึกษาในประเทศที่ได้ร่างขึ้นเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนที่กล่าวถึงหนังสือและวารสารระบุไว้ว่า "หนังสือและวารสารที่ล้าสมัย หรือศึกษาดูเสียหายให้คัดออกเป็นครั้งคราว"^๒ จึงควรทำการสำรวจหนังสือเพื่อพิจารณาจำหน่ายหนังสือลักษณะดังกล่าวออกไป และเพื่อป้องกันการผิดพลาดที่จะจำหน่ายหนังสือหายากออกจากหอสมุด จึงควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาด้านต่าง ๆ ไว้ให้แน่นอน เช่น เนื้อหาไม่ถูกต้อง ชัดต่อทฤษฎีซึ่งเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน ภาษาของหนังสือนั้น

^๑ พันทิพา มีแต่ม, "ความสัมพันธ์ในการดำเนินงานระหว่างห้องสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษาในวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒), หน้า ฉ.

^๒ ทบวงมหาวิทยาลัย "เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ ๓/๒๕๒๔ ณ ห้องประชุม ๖๐๔ ทบวงมหาวิทยาลัย ๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๔," หน้า ๔.

ไม่มีผู้ใช้ หนังสือเก่าข้อมูลล้าสมัยจนหมดคุณค่า^๑ เป็นต้น

๔. ระบบบริหารงานห้องสมุด ควรดำเนินการให้หอสมุดเป็นศูนย์รวมทรัพยากรห้องสมุดของวิทยาลัยเพียงแห่งเดียว เหตุที่หอสมุดมีทรัพยากรห้องสมุดไม่เพียงพอ และไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ อาจจะเป็นเพราะหนังสือที่ผู้ใช้ต้องการกระจายอยู่ตามห้องอ่านหนังสือของภาควิชาและคณะวิชาต่าง ๆ ซึ่งขาดบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง ส่วนใหญ่ใช้อาจารย์ในภาควิชา ซึ่งมีภาระหน้าที่ทางการสอนอยู่แล้ว จึงควรรวมทรัพยากรห้องสมุดจากแหล่งต่าง ๆ ดังกล่าวไว้ในความดูแลของหอสมุด และเตรียมออกให้ยืมโดยถูกต้องตามหลักวิชาการบรรณารักษศาสตร์

เพื่อให้การรวมทรัพยากรห้องสมุดเป็นไปโดยรัดกุม ควร

รวมอำนาจการบริหารไว้ในศูนย์กลาง คือ ให้ห้องอ่านหนังสือของภาควิชาและคณะวิชาเป็นสาขาของหอสมุด หอสมุดเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติงานด้านเทคนิค ได้แก่ การจัดซื้อ การทำบัตรรายการ การจัดหมู่และการเตรียมออกให้ยืมให้แก่ห้องอ่านหนังสือของภาควิชาและคณะวิชาทุกแห่งในวิทยาลัย ห้องอ่านหนังสือเหล่านั้นจะมีหน้าที่เพียงให้บริการแก่ผู้ใช้ หอสมุดจะจัดทำสัปดาห์ คือ รวมบัตรรายการของห้องอ่านหนังสือทุกแห่งไว้ให้ใช้ภายในหอสมุด เพื่อให้ผู้ใช้ทราบว่าหนังสือแต่ละเล่มอยู่ที่ใด การจัดแบบนี้หนังสือไม่ซ้ำซ้อน^๒ และหอสมุดจะได้งบประมาณในการซื้อหนังสือและวัสดุเติมที่ โดยไม่ต้องแบ่งให้กับห้องอ่านหนังสือของคณะวิชาและของภาควิชาเหมือนที่เคยปฏิบัติมา

อย่างไรก็ตาม การรวมทรัพยากรห้องสมุดเป็นการเพิ่มงานให้กับหอสมุด ฉะนั้นจึงควรเพิ่มบุคลากรของหอสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรณารักษ์ เนื่องจากบรรณารักษ์ของห้องสมุดวิทยาลัยควรมีตำแหน่งอาจารย์ และมีชั่วโมงสอนเหมือนกับอาจารย์ที่ทำการสอนวิชาอื่น ๆ

^๑ Stanley J. Slote, Weeding Library Collections (Littleton, Colo.: Libraries Unlimited, 1975), pp. 22-23.

^๒ สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์, บรรณารักษศาสตร์ภูมิหลัง (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๑), หน้า ๖๕.

และขณะเดียวกันก็ต้องทำงานห้องสมุดด้วย จึงควรเพิ่มจำนวนบรรณารักษ์ให้ได้สัดส่วนกับงานสอนที่รับผิดชอบและงานห้องสมุด สำหรับงานทั่วไปอาจจะเชิญคณาจารย์จากภาควิชาต่าง ๆ ที่มีความสนใจงานห้องสมุดมาช่วยก็ได้ โดยทางวิทยาลัยถือว่าเป็นงานพิเศษนอกเหนือจากงานในหน้าที่

๕. การมีคณะกรรมการห้องสมุดซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารของวิทยาลัย บรรณารักษ์ และคณาจารย์จากคณะวิชาต่าง ๆ ที่มีความเข้าใจกิจการของหอสมุด และสนใจวัสดุประกอบการสอนในสาขาวิชาที่สอนอย่างจริงจัง นอกจากนี้ ควรเชิญบุคคลภายนอกเข้าร่วมเป็นกรรมการห้องสมุดด้วย เพื่อประโยชน์ในด้านการหาทุนบำรุงหอสมุด คณะกรรมการชุดนี้ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับนโยบายทั่ว ๆ ไปของหอสมุด และการพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดให้เป็นประโยชน์แก่กิจกรรมทางวิชาการของวิทยาลัยได้มากที่สุด และเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างคณาจารย์กับหอสมุด^๑ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรรมการจากคณะวิชาต่าง ๆ สามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนของคณะวิชาในการแสดงความคิดเห็นด้านการจัดหาทรัพยากรเพื่อการสอน เพื่อให้ได้ทรัพยากรตามความต้องการของผู้ใช้ และในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของหอสมุดในการชี้แจงนโยบาย ปัญหา และกิจกรรมของหอสมุด ให้คณาจารย์ทราบ

นอกจากนี้ คณาจารย์และบรรณารักษ์ควรสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และควรมีการร่วมมือทางวิชาการกันอย่างใกล้ชิด เช่น เปิดโอกาสให้บรรณารักษ์มีส่วนร่วมในด้านหลักสูตร และโครงการทางการศึกษาของวิทยาลัย เป็นต้น ในทางกลับกันก็ควรให้คณาจารย์จากภาควิชาต่าง ๆ เข้าร่วมงานของหอสมุด ในด้านที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานั้น ๆ เช่น ด้านการจัดหา การจัดนิทรรศการ และแสดงหนังสือสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นต้น

๖. การประชาสัมพันธ์ หอสมุดควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายของหอสมุด บริการต่าง ๆ และทรัพยากรห้องสมุดให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือและวัสดุที่เข้ามาใหม่เป็นการแจ้งให้ผู้ใช้ทราบ เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากบริการและวัสดุเหล่านั้นได้คุ้มค่า ซึ่งคณาจารย์ส่วนใหญ่ที่มีความเห็นสอดคล้องกับความคิดนี้ และเสนอแนะให้หอสมุดเพิ่มการประชาสัมพันธ์ทรัพยากรห้องสมุดเช่นกัน

^๑Lyle, The Administration of the College Library, p. 30.

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักศึกษา เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเฉพาะของคณาจารย์เท่านั้น เพื่อให้หอสมุดเป็นแหล่งสนองความต้องการทางวิชาการ และส่งเสริมการศึกษาในวิทยาลัยครูยะลาอย่างแท้จริง จึงควรมีการศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักศึกษาด้วย

๒. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพและปริมาณของทรัพยากรห้องสมุด กับรายวิชาที่เปิดสอนและจำนวนนักศึกษาของวิทยาลัยครูยะลา เพื่อจะได้เป็นแนวทางที่ชัดเจนยิ่งขึ้น สำหรับการจัดหาและการปรับปรุงทรัพยากรห้องสมุด ให้มีปริมาณเพียงพอ เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรและตรงกับความต้องการของทั้งคณาจารย์และนักศึกษา เป็นการประหยัดงบประมาณและส่งเสริมการศึกษาของวิทยาลัยให้เจริญขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย